

๑.๔๐ เล็บเหยี่ยว

ชื่อท้องถิ่น	เล็บแมว หนามแมว
ชื่ออื่นๆ	หมากหนาม หนามเล็บเหยี่ยว มะตันขอ (ภาคเหนือ) ยับยั่ว (ภาคใต้) พุทธาขอ เล็ดเหยี่ยว เล็บเหยี่ยว (ภาคกลาง) แสงคำ (นครศรีธรรมราช) สั้งคั่น (สุราษฎร์ธานี ระนอง) ตาฉูแม โลซูมี (เชียงใหม่) เล็บแมว ยับเหยี่ยว (นครราชสีมา)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Ziziphus oenopolia</i> (L.) Mill.
ชื่อพ้อง	<i>Rhamnus oenopolia</i>
ชื่อวงศ์	RHAMNACEAE
ชื่อสามัญ	Jackal jujube / Wild jujube

รหัสพรรณไม้ ๑-๖๓๑๑๙๐๖-๑๓-๐๔๐

จำนวนที่พบ ๒ ต้น

สถานภาพ (IUCN) พบทั่วไป (Least Concern: LC)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้พุ่มรอเลื้อย เนื้อแข็ง ยาว ๓-๑๐ เมตร **เถา**และกิ่งมีหนามสั้นแหลมโค้งตามลำต้น และกิ่งก้าน เปลือกเถาเรียบหรือขรุขระเล็กน้อย สีดำเทา กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาล เปลือกในสีแดง ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ รูปไข่แกมรูปใบรี กว้าง ๑-๓ เซนติเมตร ยาว ๒-๖ เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบเบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบเรียบ แผ่นใบอ่อนทั้งสองด้านมีขนนุ่มสั้นๆ ผิวใบด้านบนเรียบ หรือมีขนเล็กน้อย ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มจำนวนมาก เส้นใบ ๓ เส้น ออกจากฐานใบไปปลายใบ ก้านใบยาว ๒-๘ มิลลิเมตร ดอกออกเป็นช่อที่ซอกใบเป็นช่อกระจุก ขนาดเล็ก ดอกย่อยจำนวนมาก ช่อดอกยาว ๔-๖ มิลลิเมตร ก้านช่อดอกยาว ๐.๕-๑.๐ มิลลิเมตร มีขนเล็กน้อย ใบประดับช่อดอก ๑ อัน ยาว ๒-๓ มิลลิเมตร มีขนกระจายทั่วไป ดอกจำนวน ๕-๑๑ ดอก ก้านดอกย่อยยาว ๑.๐-๒.๕ มิลลิเมตร มีขนเล็กน้อย กลีบดอกมี ๕ กลีบ รูปช้อน ปลายกลีบ ยาว ๐.๘-๑ มิลลิเมตร กว้าง ๐.๒-๐.๕ มิลลิเมตร สีเขียว หรือสีเขียวอมเหลือง ออกสลับกับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้ มี ๕ อัน สีเขียวอมเหลือง ก้านชูเกสรแบน ยาว ๐.๕-๐.๘ มิลลิเมตร ติดที่ฐานของกลีบดอก อับเรณูรูปสามเหลี่ยม ยาว ๐.๑-๐.๒ มิลลิเมตร สีน้ำตาล เกสรเพศเมีย รังไข่เหนือวงกลีบ รังไข่เกิดจาก ๒ คาร์เพล แต่ละคาร์เพลมี ๑ ช่อง และ ๑ ออวูล ก้านและยอดเกสรเพศเมียคล้ายรูปขวด ยาว ๐.๕-๑.๐ มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง สีเขียวอมเหลือง ฐานดอกขนาด ๑.๕ มิลลิเมตร ผิวขรุขระ สีเหลือง กลีบเลี้ยงมี ๕ กลีบ หลอดกลีบกว้าง ๐.๕-๑.๐ มิลลิเมตร ยาว ๑.๕-๒.๐ มิลลิเมตร ปลายแฉกกว้าง ๑ มิลลิเมตร ยาว ๑.๐-๑.๕ มิลลิเมตร สีเขียว หรือสีเขียวอมเหลือง ปลายกลีบด้านนอกมีขนเล็กน้อย ผลสดรูปทรงกลม หรือรูปไข่ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ เซนติเมตร ผลอ่อนสีเขียวพอสุกเปลี่ยนเป็นสีม่วงดำ ก้านผลยาว ๓-๕ มิลลิเมตร มีขนกระจายทั่วไป เมล็ดแข็งมี ๑ เมล็ด รูปร่างค่อนข้างกลม กว้าง ๕-๘ มิลลิเมตร ยาว ๖-๙ มิลลิเมตร ปลายกลีบ พบตามป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าคันทนา ออกดอกกราวเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ติดผลเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

- อาหาร – ผลแก่มีรสเปรี้ยวรับประทานได้
- สรรพคุณ

๑) ตำรายาไทย ราก เปลือกต้น รสจืดเย็นเล็กน้อย ต้มดื่มเป็นยาขับระดูขาว ขับปัสสาวะ แก้มดลูกพิการ แก้มดลูกตก แก้มดลูก และแก้โรคเบาหวาน ผล รสเปรี้ยวหวาน ฝาดเย็น แก้เสมหะ แก้ไอ ทำให้ชุ่มคอ ผลสุกรับประทานได้ มีรสเปรี้ยวอมหวาน เป็นยาระบาย

๒) ประเทศอินเดีย ราก ใช้ขับพยาธิตัวกลม ช่วยย่อย ฆ่าเชื้อ รักษาภาวะกรดเกิน ปวดท้องจากโรคกระเพาะอาหาร สมานแผล

- การใช้ประโยชน์อื่นๆ -

ภาพที่ ๔๐ แสดงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของ เล็บเหยี่ยว

ลักษณะวิสัย

ลำต้น และหนาม

ใบ

ดอก

ผล

แหล่งอ้างอิง : ฐานข้อมูลสมุนไพรไทยเขตอีสานใต้ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (๒๕๖๙). “เล็บเหยี่ยว”. <https://phar.ubu.ac.th/herb-DetailPhargarden/๒๗๙>